

अभ्यासप्रश्नपत्र/अर्द्धवार्षिकपरीक्षा

संस्कृतम्

अवधि: - होरात्रयम्

कक्षा - सप्तमी

पूर्णांकाः - अशीतिः

दिनांक: - 00.00.000

विद्यार्थिनः नाम वर्गः

निर्देशाः -

- सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति ।
- प्रश्नानाम् उत्तराणि खण्डक्रमानुसारं क्रमेणैव लेखनीयानि ।
- प्रश्नपत्र चतुर्भागेषु विभक्तमस्ति अतः भागानाम् उल्लेखः करणीयः ।

खण्डः 'क' (अपठितावबोधनम् - 05 अंकाः)

प्र.1 अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

एकः विप्रः एकम् अजम् स्कन्धे नीत्वा गच्छति स्म । त्रिषु धूर्तेषु प्रथमः धूर्तः वञ्चनाय तम् अवदत्-भो विप्र! सारमेयम् स्कन्धे आरोपयित्वा किमर्थम् गच्छसि एतत् तु न उचितम्। तदा विप्रः कुपितः अभवत् अवदत् चभिकिम् अन्धः भवान् यत् अजम् सारमेयः इति वदसि। "धूर्तः अवदत्-कोपम् मा कुरु । यथेच्छम् गच्छ! कुपितः ब्राह्मणः अग्रे अगच्छत् । किञ्चित् मार्गं गत्वा एव द्वितीयः धूर्तः विप्रस्य सम्मुखे भूत्वा तम् अकथयत्-अयुक्तम् एतत् यत् त्वम् सारमेयम् स्कन्धाधिरूढम् नयसि।"

क) एकपदेन उत्तरत। (एक पद में उत्तर दीजिए ।) (4×½=2)

1. विप्रः कम् स्कन्धे नीत्वा गच्छति स्म
2. कुपितः कः अभवत्
3. विप्रः कम् अन्धः इति अवदत्?
4. 'अयुक्तम् एतत् इति कः अकथयत्

ख) एकवाक्येन उत्तरत। (एक वाक्य में उत्तर दीजिए ।) (2×1=2)

1. प्रथमः धूर्तः अजम् किम् अमन्यत्?
2. द्वितीयः धूर्तः विप्रम् किम् अकथयत्

ग) भाषिककार्यम् - (2×½=1)

यथानिर्देशम् उत्तरत। (निर्देशानुसार उत्तर दीजिए।)

प्रकृति- प्रत्ययम् च पृथक् कृत्वा लिखत ।

1. नीत्वा
2. गत्वा

खण्डः 'ख' (रचनात्मककार्यम् - 20 अंकाः)

प्र.2 पुस्तकानि प्रेषणाय पुस्तक प्रकाशकं प्रति पत्रं लिखत । (पुस्तक भेजने के लिए (10×½=5)

पुस्तक प्रकाशक के प्रति पत्र लिखिए।)

मञ्जूषा -

यत्, अधोलिखितानि इदम्, मन्ये, मम, क्रेतुम्, भवतो, सुलभानि,
प्रेषणीयानि, अचिरात् ।

26 साध्वीछात्रावास;

पटेलनगरम्

नवदेहली

तिथिः - 04-04-20XX

मैसर्स : न्यू सरस्वती हाउस (इंडिया) प्रा० लिमिटेड

दरियागंज, नवदेहली।

श्रीमन् !

नमस्कारः।

सेवायाम् (1).....निवेदनम् (2)अहम् (3)कानिचित्

पुस्तकानि(4)इच्छामि यानि, (5) भवत्सकाशात् (6)।

कृपया (7)तानि यथानिर्देशम् (8)सविधे (9)प्रदेय

शुल्क-पार्सलमाध्यमेन (वी०पी०पी०) (10)।

पुस्तक का नाम

प्रति

प्रकाशक

नई दीप मणिका भाग2

एका

न्यू सरस्वती हाउस (इंडिया) प्रा० लिमिटेड

मणिका संस्कृत व्याकरणम्

एका

न्यू सरस्वती हाउस (इंडिया) प्रा० लिमिटेड

सधन्यवादम् !

भवदीयः विश्वस्तः

चिनायः ।

प्र.3 मञ्जूषायाः सहायतया अधोलिखितसंवादम् उचितपदैः पूर्यत -

(5x1=5)

मञ्जूषा -

अस्ति, रक्षामि, किम्, देशम्, गच्छामः ।

राधा - हे वीराः ! यूयम् कुत्र गच्छथ ?

सैनिकः - राधे वयम् कश्मीरप्रदेशम् प्रति (1).....।

सन्दीपः - किं त्वं तत्र गत्वा (2)रक्षसि ?

सैनिकः - आम् , अहं देशं (3)।

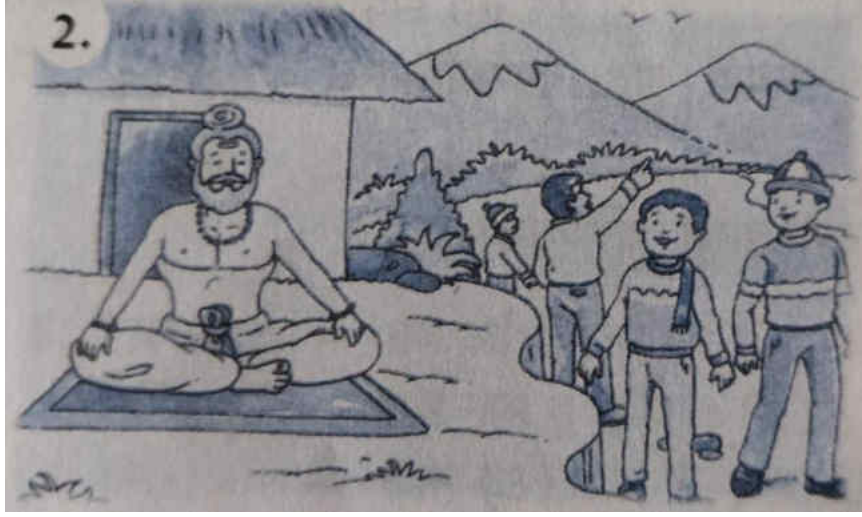
हेमन्तः - भो सैनिक! तव हस्ते इदम् (4)अस्ति ?

सैनिकः - मम हस्ते भुशुण्डी (5)।

सन्दीपः - भो सैनिकाः शुभस्ते पन्थानः सन्तु ।

प्र.4 मञ्जूषातः पदानि चित्वा अधोलिखितम् चित्रं पञ्चसंस्कृतवाक्येषु वर्णयत ।

(5x2=10)

मञ्जूषा - हिमालयः, मुनयः, आश्रमाः, नद्य, निस्सरन्ति, अद्यापि, रक्षकः

खण्डः 'ग' (अनुप्रयुक्तव्याकरणम् - 25 अंकाः)

- प्र.4 पञ्च हिन्दीवाक्यानां संस्कृतेन अनुवादं कुरुत - (5×1=5)
- क) तुम दोनों मामा के घर कब गए थे?
- ख) वे सब साइकिल से कहाँ घूमते हैं ?
- ग) राम का मित्र घर में रहता है।
- घ) हम सब पर्यावरण के लिए यज्ञ करते हैं।
- ङ) दो बैल खेत में हल खिचते हैं।
- प्र.5 निर्देशानुसारं शब्दरूपं लिखत - (5×1=5)
- क) 'बालक' शब्दस्य द्वितीया - बहुवचने किं रूपं भवति ?
- ख) 'लता' शब्दस्य चतुर्थी - एकवचने किं रूपं भवति ?
- ग) 'फल' शब्दस्य प्रथमा - बहुवचने किं रूपं भवति ?
- घ) 'गुरु' शब्दस्य तृतीया - एकवचने किं रूपं भवति ?
- ङ) 'किम्' {स्त्रीलिंग} शब्दस्य सप्तमी-एकवचने किं रूपं भवति ?
- प्र.6 निर्देशानुसारं धातुरूपं लिखत - (5×1=5)
- क) 'नम्' धातोः लट्लकारे प्रथमपुरुष-एकवचने किम् रूपं भवति ।
- ख) 'पठ्' धातोः लङ्लकारे प्रथमपुरुष-एकवचने किम् रूपं भवति ।
- ग) 'गम्' धातोः लृट्लकारे उत्तमपुरुष-एकवचने किम् रूपं भवति ।
- घ) 'लिख्' धातोः लट्लकारे मध्यमपुरुष-एकवचने किम् रूपं भवति ।
- ङ) 'लिख्' धातोः लट्लकारे मध्यमपुरुष-एकवचने किम् रूपं भवति ।
- प्र.७ उचितसंख्यापदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत । (5×1=5)

- क) गृहेछात्रे गृहकार्यम् कुरुतः । (द्वौ / द्वे / त्रयः)
 ख) अत्रगजौ भ्रमतः । (द्वौ / दश / द्वे)
 ग) सप्ताहेदिवसाः भवन्ति । (द्वौ / द्वे / सप्त)
 घ) तत्र.....वृक्षाः सन्ति । (त्रयः/द्वौ / द्वे)
 ङ) दशरथस्यपुत्राः आसन् । (द्वौ / चत्वारः/द्वे)

प्र.८ अधोलिखिताः घटिकाः दृष्ट्वा समयं लिखत ।

(5×1=5)

- क) 3:00
 अ) त्रिवादनम् ब) सपादत्रिवादनम् स) द्वादशवादनम्
 ख) 6:15
 अ) षड्वादनम् ब) सपादषड्वादनम् स) सार्धद्विवादनम्
 ग) 2:30
 अ) सार्धद्विवादनम् ब) पादोनत्रिवादनम् स) सपादषड्वादनम्
 घ) 11:45
 अ) पादोनैकवादनम् ब) पादोनद्वादशवादनम् स) नववादनम्
 ङ) 1:45
 अ) पादोनैकवादनम् ब) पादोनद्वादशवादनम् स) नववादनम्

खण्डः 'घ' (पठितावबोधनम् - 30 अंकाः)

प्र.९ अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

एकदा श्रीकण्ठः तेन (कृष्णमूर्तिना) सह प्रातः नववादने तस्य गृहम् अगच्छत् । तत्र कृष्णमूर्तिः तस्य माता-पिता च स्वशक्त्या श्रीकण्ठस्य आतिथ्यम् अकुर्वन् । एतत् दृष्ट्वा श्रीकण्ठः अकथयत् - 'मित्र ! अहं भवतां सत्कारेण सन्तुष्टोऽस्मि । केवलम् इदमेव मम दुःखं यत् तव गृहे एकोऽपि भृत्यः नास्ति । मम सत्काराय भवतां बहु कष्टं जातम् ।

क) एकपदेन उत्तरत -

(2×1=2)

- अ) कृष्णमूर्तेः गृहे कः अगच्छत् ?
 ब) कृष्णमूर्तिः कति वादने अगच्छत् ?

ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत -

(1)

श्रीकण्ठस्य आतिथ्यं के अकुर्वन् ?

ग) भाषिककार्यम् -

(2×1=2)

अ) 'सेवकः' इति पदस्य पर्यायपदं चिनुत ।

ब) 'एकदा श्रीकण्ठः कृष्णमूर्तेः गृहम् अगच्छत् ।' अत्र कर्तृपदं किम् ?

प्र.10 अधोलिखितं श्लोकं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

सत्यं ब्रूयात् प्रियं ब्रूयात्, न ब्रूयात् सत्यमप्रियम् ।

प्रियं च नानृतं ब्रूयात्, एषः धर्मः सनातनः ॥

क) एकपदेन उत्तरत -

(2×1=2)

अ) किम् ब्रूयात् ?

ब) कीदृशं सत्यं न ब्रूयात् ?

ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत -

(1)

सनातनः धर्मः कः ?

ग) भाषिक कार्यम् -

(2×1=2)

अ) 'असत्यम्' इति पदस्य अत्र किं पर्यायपदं प्रयुक्तम् ?

ब) 'प्रियं च नानृतं ब्रूयात् ।' अत्र क्रियापदं किम् अस्ति ?

प्र.11 अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

(5×1=5)

क) पृथिव्यां कति रत्नानि सन्ति ?

ख) कूर्मस्य किम् नाम आसीत् ?

ग) किम् व्यवहारे कदाचन न स्यात्?

घ) मित्रेण कलहं कृत्वा कः सुखी न भवति ?

ङ) रमाबाई कुतः संस्कृतशिक्षां प्राप्तवती ?

प्र.12 रेखांकित पदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत -

(5×1=5)

क) औदार्यं सर्वदा व्यवहारे स्यात् ।

ख) ध्वजे त्रयः वर्णाः सन्ति ।

ग) एतेषां वर्णानाम् अन्यदपि महत्त्वम् ।

घ) चक्रे चतुर्विंशतिः अराः सन्ति।

ङ) सर्वदा व्यवहारे ऋजुता विधेया।

प्र.13 मञ्जूषातः समानार्थकं पदं चित्वा समक्षं लिखत -

(4×1=4)

मञ्जूषा - चिकित्सकम्, प्रस्तरे, दक्षाः, मौनम्

- क) कुशलाः। ख) वैद्यम्।
ग) शिलायाम्। घ) तूष्णीम्।

प्र.14 अधोलिखितानां पदानां विभक्तिः वचनञ्च लिखत - (4×1=4)

- क) वर्णानां ख) साधनानि ग) देशे घ) गवाक्षाः

प्र.15 मञ्जूषातः पदं चित्वा वाक्यानि पूरयत - (4×½=2)

मञ्जूषा - उपरि, वदिष्यामि, बहिः, भक्षयिष्यामः

- क) अहं किञ्चिदपि न। ख) वयं गृहं नीत्वा कूर्मं।
ग) वृक्षस्य.....खगाः वसन्ति । घ) वर्षाकाले गृहात्.....मा गच्छ ।

